

УДК 316.6

DOI <https://doi.org/10.30970/PS.2022.12.10>

ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ЗДОБУТТЯ ОСВІТИ ЯК ПРЕДМЕТ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Наталія Піковець

*Комунальний заклад «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж імені Т. Г. Шевченка
Черкаської обласної ради»*

вул. Небесної Сотні, 33, м. Умань, Україна, 20300

e-mail: natpikovets@meta.ua

Стаття присвячена з'ясуванню змісту і структури ціннісних орієнтацій сучасної студентської молоді. Висвітлено проблему ціннісних орієнтацій формування особистості у здобувачів освіти в період навчання. Трансформування освітнього простору у сучасній Україні вимагає від нинішніх здобувачів освіти – майбутніх фахівців – розвитку професійно важливих якостей, що сприятимуть усвідомленню сенсів власного життя та діяльності. Ціннісні орієнтації визначаються через психологічні поняття установки, спрямованості, особистісного сенсу та відображають внутрішню структуру ставлення особистості до різних цінностей суспільного виміру.

Обґрунтовано, що система ціннісних орієнтацій є складною багаторівневою та динамічною структурою, яка відображає зміст спрямованості особистості та впливає на життєвий і професійний шлях майбутнього фахівця. Актуальності набуває завдання формування особистості, яка має «глобальне бачення» світових процесів, але водночас є носієм цінностей, які визначають відносини людини із соціумом, із самою собою, з природою. Студентська молодь характеризується, з одного боку, великим різноманіттям світоглядних позицій, мотивів поведінки, рис характеру тощо, з іншого – помітною динамікою їх зміни.

З'ясовано, що студентський вік є одним із найважливіших періодів трансформації світогляду та зміни ієрархії ціннісних орієнтацій особистості. Ціннісні орієнтації студентства доцільно розглядати як динамічну систему з особливостями свого перебігу та розвитку.

Проаналізовано особливості життєвих цінностей та ціннісних орієнтацій майбутнього фахівця в умовах здобуття освіти. Ціннісні орієнтації студентської молоді, як особливої соціально-демографічної групи, постають регуляторами її соціальної активності та виникають тоді, коли вона інтеріоризує та екстеріоризує цінності як певні смислові утворення.

Установлено, що система ціннісних орієнтацій студентської молоді є досить диференційованою і містить загальнолюдські духовні цінності, особистісні цінності та цінності професійної і соціальної самореалізації.

Ключові слова: цінності, ціннісні орієнтації, формування особистості майбутнього фахівця, ціннісна сфера, ієрархія ціннісних орієнтацій, формування особистості.

Постановка проблеми. Процеси глобалізації та високий темп зміни суспільних цінностей, норм і стандартів, якими характеризується сучасний світ, зумовлюють постійну модифікацію життєдіяльності людини. Події, що відбуваються в українському суспільстві, породжують досить складні явища, і саме ціннісні переконання людини стають актуальними в перспективах подальшого розвитку нашої держави.

Ціннісні орієнтації – одна з важливих проблем кола наук, що вивчають людину з часів античності та зберігають свою актуальність дотепер. Її значення зумовлене тим, що система цінностей і ціннісних орієнтацій визначає змістовий бік розвитку та саморозвитку особистості й акумулює засади її ставлень до: навколишнього світу, інших людей, самої

себе; формує основу світогляду та життєвої активності; сприяє позитивній мотивації щодо подальшого професійного та особистісного самовизначення.

У цьому контексті особливої актуальності набуває питання дослідження цінностей та ціннісних орієнтацій особистості майбутнього фахівця. Адже від того, якими є цінності сучасної молоді, залежить її майбутнє і майбутнє суспільства загалом. Студентська молодь характеризується, з одного боку, великим різноманіттям світоглядних позицій, мотивів поведінки, рис характеру тощо, з іншого – помітною динамікою їх зміни. Ціннісні орієнтації здобувачів освіти відіграють важливу роль у формуванні особистості та визначають зміст психолого-педагогічного супроводу майбутнього фахівця.

Зважаючи на те, що студентська молодь виступає активним соціальним актором, рушієм і каталізатором соціальних змін, виникає низка дослідницьких проблем, які потребують визначення механізмів, чинників та умов, що впливають на формування та розвиток ціннісної сфери майбутніх фахівців.

Мета статті – проаналізувати та емпірично дослідити особливості життєвих цінностей та ціннісних орієнтацій майбутнього фахівця в умовах здобуття освіти.

Актуальність останніх досліджень і публікацій. У сучасній Україні спостерігається суперечність, коли, з одного боку, є суспільна потреба у здоровій, освіченій, вихованій, культурній молоді, з іншого – реальне погіршення її загального стану. Значна частина молоді виявляє проблемну поведінку, яка перешкоджає її самоздійсненню та адекватному включенню у суспільне життя. Зміна ціннісних орієнтацій є досить болісним процесом, а знаючи його закономірності, можна сприяти виявленню особливостей впливу на молоду особистість суспільних інститутів для послаблення її емоційних стресів та запобігання ймовірній соціальній напруженості [2].

У Михайлишин зазначає, що «в умовах кризи соціальних ідеалів, зневіри в оптимістичні перспективи дуже важливим є формування тих суспільно корисних цінностей, які є загальнозначущими, вічними та неперехідними» [9, с. 18].

Цінності є головним системотвірним фактором людської особистості, що визначають соціальну взаємодію людей, боротьбу й узгодження їхніх інтересів та вимог, задають критерії, які використовують для оцінки суспільства, виступають регулятором поведінки людини [7, с. 19].

Цінності як психологічна категорія активно досліджуються вченими і визначаються як одна з форм відносин між суб'єктом та об'єктом (Г. Балл, І. Бех, М. Боришевський, Б. Братусь, І. Дударенко, Н. Жигайло, Л. Карамушка, З. Карпенко, О. Леонт'єв, С. Максименко, В. Москаленко, В. Панок, С. Рубінштейн, М. Савчин, Т. Титаренко, В. Ядов та ін.).

Ціннісні орієнтації, зі свого боку, постають засобом реалізації цінностей, коли вони набувають особистісного сенсу. При цьому цінності відображають спрямованість соціальної активності особистості і виявляються насамперед у мотивах її діяльності.

У гуманістичній парадигмі психології проблемі ціннісних орієнтацій присвячені праці А. Маслоу, К. Роджерса, В. Франкла, що відображають мотиваційно-потребнісні їхні аспекти.

Ціннісні орієнтації, як психологічний термін, визначаються, на думку дослідників, через психологічні поняття установки, відношення, особистісного смислу та відображають внутрішню структуру ставлення особистості до різних цінностей суспільного виміру: матеріального або духовного, морального або правового тощо (Г. Балл, І. Бех, І. Кон, Д. Леонт'єв, З. Карпенко, Е. Носенко, В. Татенко, Ю. Трофімов, Ю. Швалб та ін.).

Виклад основного матеріалу. Діяльність людини, зазначає Б. Братусь, може оцінюватися і регулюватися як з боку її успішності у досягненні тих чи інших результатів, так і з боку моральної оцінки. Остання не може бути виведена «зсердини» власне самою

діяльністю, виходячи з наявних актуальних мотивів і потреб. Моральні оцінки і регуляція мають на увазі внутрішньоситуативну опору, особливий, відносно самостійний психологічний план. Цією опорою стають для людини смислові утворення, особливо у формі їх усвідомлення – особистісних цінностей. Автор виокремлює чотири рівні смислової сфери особистості.

Нульовий рівень становлять прагматичні, ситуаційні смисли, що визначаються предметною логікою досягнення цілі в певних конкретних умовах. Такий смисл, на думку автора, складно назвати особистісним, настільки він прив'язаний до ситуації, виконуючи допоміжну, регулятивну роль у її свідомості.

Наступний, перший рівень особистісно-смислової сфери, – це егоцентричний рівень, вихідним моментом у ньому постає особиста вигода, зручність, престижність тощо. Інші люди сприймаються крізь призму відносин і розглядаються як сприятливі, ті, хто допомагає (зручні, «хороші»), або як такі, хто перешкоджає їх здійсненню («погані», ворожі).

Другий рівень – групоцентрований. Визначальний смисловий момент ставлення до дійсності на цьому рівні відіграє близьке оточення людини, група, яку вона або ототожнює із собою, або ставить її вище за себе у своїх інтересах і прагненнях. Ставлення до іншої людини істотно залежить від визначення цієї людини як «своїї» або «чужої», «далекої».

Третій рівень містить колективістський, громадський і як свій вищий ступінь – загальнолюдський (власне моральний) складники, а смислові цінності визначаються психологічним терміном «просоціальні». На відміну від попереднього, де смислова, особистісна спрямованість обмежена користю, благополуччям, зміцненням позиції відносно замкнутої групи, істинно просоціальний рівень (особливо його вищі ступені) характеризується внутрішнім смисловим прагненням людини до створення таких результатів (продуктів праці, спілкування, пізнання), які принесуть добро іншим, навіть їй особисто незнайомим, «чужим», «далеким» людям, суспільству, людству загалом.

Особистісні цінності, узагальнює Б. Братусь, постають усвідомленими та прийнятими людиною загальними смислами її життя. Вони є основними констатуючими одиницями свідомості особистості і визначають головне та відносно постійне ставлення людини до основних сфер життя – до світу, до інших людей, до самої себе [4].

Ціннісні орієнтації є особливими психологічними утвореннями, що становлять ієрархічну систему та існують у структурі особистості як її елементи. Поняття «ціннісні орієнтації» позначає суб'єктивне ставлення людини до деяких аспектів соціальної системи, характеризуючи один з полюсів ціннісного ставлення. Ціннісні орієнтації – це передусім вибір або відкидання певних життєвих смислів та готовність чи неготовність поводитися відповідно до них. «Вони визначають загальну спрямованість інтересів та прагнень особистості, вибудовують ієрархію індивідуального вибору у будь-якій сфері, формують цільову й мотиваційну програму поведінки, детермінують рівень домагань та міру рішучості реалізації власного плану життя» [7, с. 31].

Ціннісні орієнтації виникають у людини в процесі соціальної взаємодії як немінучий і завжди унікальний продукт її психічного розвитку, як відносно стійке і психічне, а отже, динамічне утворення, що піддається внутрішнім коливанням і змінам [13, с. 99].

Система ціннісних орієнтацій як одне з центральних утворень особистості, що виражає її змістове ставлення до соціальної дійсності та спричиняє істотний вплив на всі сторони життєдіяльності, може розглядатися як психологічний чинник визначення особливостей становлення та здійснення особистістю свого стилю життя, зумовлюючи його індивідуалізованість [10].

Як складники мотиваційної сфери особистості, ціннісні орієнтації беруть участь у процесі пізнання нею як навколишнього природного і соціального середовища, так і

власного «Я». Ціннісні орієнтації постають у ролі регулятора поведінки. «У сфері моральності ця регуляція може відбуватися лише через механізми рефлексії, розвитку комунікабельності, оскільки справжня моральна поведінка – це поведінка, яка базується на самостійно ухваленому рішенні, а не під впливом будь-яких зовнішніх чинників» [6, с. 30].

Водночас у процесі соціально-виховної діяльності індивід проходить шлях від розвитку ставлення до близьких, безпосередньо пов'язаних з ним явищ і процесів культури, які мають особистісне значення, до формування й оцінювання процесів, вчинків і поведінки, які цієї особистості не стосуються [6].

Теоретичний аналіз та емпіричне дослідження проблеми життєвих цінностей та сенсожиттєвих орієнтацій у контексті саморозвитку педагогів доводять, що у сучасному освітньому просторі є велика потреба у фахівцях, здатних до самодетермінації професійного та особистісного зростання. Тому необхідним є пошук інноваційних підходів до вирішення проблеми особистісно-професійного саморозвитку педагога в інтегративному освітньому середовищі, яке має значний розвивальний потенціал [1, с. 14].

Питання формування становлення та вияву ціннісних орієнтацій у молоді, здобувачів фахової передвищої та вищої освіти, розглядають у своїх наукових напрацюваннях О. Блискун, Ю. Бохонкова, В. Бочелюк, В. Вакуленко, І. Галян, Н. Гарькавець, Є. Зеленов, Т. Лисенко, Г. Ложкін, У. Михайлишин, В. Москаленко, Л. Пілецька, Е. Помиткін, В. Осьодло та ін.

Процеси глобалізації у сучасному світі, з одного боку, призводять до певної уніфікації цінностей, способу життя молоді; з іншого – стимулюють інтерес до власної культури, історії, звичаїв і традицій, актуалізують проблему усвідомлення і збереження національної ідентичності. Актуальним постає завдання формування особистості, яка має «глобальне бачення» світових процесів, але водночас є носієм цінностей, які визначають відносини людини із соціумом, із самою собою, з природою [2].

Ціннісні орієнтації є одним з найважливіших структурних елементів особистості, оскільки в них сконцентроване суб'єктивне ставлення до об'єктивних рівнів буття людини, що зумовлює спрямованість її соціальної поведінки. Ціннісні орієнтації мають істотний вплив на стиль мислення і життя індивіда, перебіг емоційних та мотиваційних процесів. Завдяки їм людина вирішує багато життєво важливих для себе питань навчальної, громадської, професійної, суспільно корисної та інших видів діяльності. У ціннісних орієнтаціях втілюються результати навчання та виховання особистості в окремі вікові періоди розвитку, набуття життєвого досвіду, особливості світосприймання [5, с. 46].

Студентство як соціальна група має досить нестійку структуру та функції і є «фокус-групою майбутнього соціуму загалом». Інтенсивний складник структури студентства пов'язаний з розмахом його потреб, амбіцій, намірів, здібностей і матеріальних, культурних, духовних, політичних та раціональних запитів, а екстенсивний елемент цієї структури корелює з попитом на студентство з боку суспільства [8].

Теоретичні концепції розкривають психологічну природу цінностей студентської молоді через її ціннісні орієнтації як системні утворення, що характеризуються суб'єктивністю, відкритістю, структурованістю, ієрархічністю, динамічністю/стійкістю та виступають характеристикою змістового боку спрямованості, вибірковості поведінки і характеру оціночної діяльності. Ціннісні орієнтації студентської молоді, як особливої соціально-демографічної групи, постають регуляторами її соціальної активності та виникають тоді, коли вона інтеріоризує та екстеріоризує цінності як певні смислові утворення.

Системні трансформації політичних, економічних і суспільних процесів призводять до становлення й розвитку нових ціннісних орієнтацій студентської молоді як найбільш динамічної та сприйнятливої до таких змін соціальної групи, що може відбуватися внаслідок

іманентної характеристики соціального становища студентства між пасивним об'єктом соціального піклування та активним суб'єктом соціальної дії. Переоцінка цінностей, «що відбувається на транзитивному етапі розвитку суспільства та виявляється у свідомості студентства, вимагає нових підходів до визначення соціально-психологічних засад функціонування цінностей у студентських групах в умовах освітнього середовища» [9, с. 358].

Ціннісні орієнтації постають детермінантами розвитку моральної активності та морального самовдосконалення особистості. «Кожна особистісна цінність є не просто дискретним джерелом сенсу життя, але і як цінність-стимул або цінність-перешкода стосовно інших значущих для особистості джерел смислу життя. Зі збільшенням кількості цінностей, з яких особистість черпає смисл свого життя, зростає змістова неоднорідність цього сенсу і ймовірність того, що окремі цінності будуть конфліктувати і боротися між собою за право бути втіленими в життя» [7, с. 228].

Кардинальні зміни, які відбулися і відбуваються у сучасному українському суспільстві, поставили на порядок денний проблему духовності, а отже, духовних цінностей, які є невіддільними від духовного поступу, морального самовдосконалення, віри [3].

У психології категорія духовності розуміється переважно як інтегральне утворення психіки людини, як цілісна динамічна система сукупності низки взаємодіючих між собою компонентів структури особистості. «Формування духовних цінностей – це складний механізм формування передусім високодуховних потреб і мотивів, високих моральних цілей та смислів буття людини, яка відповідальна за свої дії та вчинки перед собою, громадою та суспільством. Тому духовні цінності протистоять вузьким егоїстичним інтересам, утилітарно-прагматичним цінностям» [3].

На жаль, зауважує О. Блискун, у середовищі студентської молоді все частіше простежується значне зростання питомої ваги матеріального фактора у її ціннісних орієнтаціях. У суспільстві складається ситуація, коли люди свою діяльність спрямовують на досягнення переважно матеріальних благ. Формується споживацька психологія, домінуючими рисами характеру людей, у тому числі і студентської молоді, стають заздрісність, егоїстичність, корисливість, прагматизм. Така ситуація потребує «подалшого наукового аналізу, розробки конкретних рекомендацій для вдосконалення виховної роботи серед студентської молоді, повернення на вагоме місце в ієрархію ціннісних орієнтацій особистості загальнозначущих моральних цінностей» [2].

А. Вінніченко характеризує структурні компоненти ціннісних орієнтацій здобувачів освіти як незбалансовані. У випускників відзначається низька потреба у самоосвіті і самовдосконаленні, їхню систему ціннісних орієнтацій оснований на прагматичних цінностях, що помітно знижує спрямованість на професійне зростання в умовах інтеграції і глобалізації світового простору [6, с. 27].

У свідомості людини, вважають Т. Тюріна і Л. Климанська, закладений могутній потенціал для її саморозвитку. Алгоритм процесу самозміни, зростання свідомості людини відповідно до еволюції її ціннісних орієнтацій відбувається у напрямі: від егоцентричних – до родинних – національних, соціальних і далі до загальнолюдських, ноосферних (космопланетарних), духовних цінностей. Усі рівні цінностей існують у людині одночасно, вони тісно взаємопов'язані і взаємозалежні між собою: кожний наступний рівень ґрунтується на попередньому, поступово «виростаючи» з нього. Але у кожної людини, залежно від її духовної зрілості, засадничими стають цінності, які є значущими і найважливішими для неї саме у цей період її буття, визначаючи її пріоритети, спрямованість, життєвий шлях та духовну якість її життя [14, с. 210].

Результати проведеного дослідження дали змогу визначити показники спрямованості та простежити динаміку ціннісних орієнтацій у здобувачів фахової передвищої та

вищої освіти II–IV курсів КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т.Г. Шевченка Черкаської обласної ради». Вік респондентів – від 15 до 18 років, кількість – 92 особи.

За методикою Е. Помиткіна «Здійснення бажань», мета якої – виявлення сформованості духовних цінностей, студенти ранжували 16 цінностей від найбільш до найменш значущих у їхньому житті [12]. Надалі заповнювалась таблиця, у якій структуровано цінності, притаманні окремим рівням свідомості: індивідуалістичні цінності (споживання), сімейні, соціальні, духовні (самовіддача). Аналізуючи анкети, з'ясовано, яке місце у загальному списку посідають цінності духовні, а яке – цінності самоствердження та цінності інших рівнів, що дає певну картину ціннісної орієнтації здобувача освіти. За допомогою представленої форми таблиці простежено та здійснено порівняння динаміки ціннісного розвитку як кожного окремого студента, так і студентів окремих груп та курсів поміж собою (табл. 1).

Таблиця 1

Показники розподілу цінностей у здобувачів освіти

Курс/ Цінності, притаманні відокремленим рівням свідомості (%)	Індивідуалістичні цінності (споживання)	Сімейні	Соціальні	Духовні (самовіддача)
II	43	21,5	21,5	14
III	26	32	10	32
IV	5	25	15	55

Співставляючи отримані результати, простежуємо зростання відсотка вибору студентами духовних цінностей від молодшого курсу до старшого (від 14% до 55%). Тоді як відсоток значущості індивідуалістичних, егоцентричних цінностей суттєво спадає (від 43% до 5%).

Окремо варто зазначити, що у переліку духовних цінностей більш високі позиції у відповідях здобувачів освіти займали такі цінності, як: вірність і доброзичливість, далі – допомога нужденним, і останнім у списках найчастіше зазначалась гармонія з природою. З огляду на сучасні відносини людини з природою, зазначає О. Молчанюк, настає пора активного пізнання й усвідомлення поведінки людства на планеті, формування нової парадигми його розумової діяльності. Сучасна людина повинна бути максимально відповідальною, чітко знати й відчувати свою роль у природі [11, с. 110].

Висновки. Таким чином, було визначено, яке місце у загальній системі цінностей особистості здобувачів освіти в умовах навчання посідають цінності, притаманні окремим рівням свідомості. Визначення рейтингу запропонованих цінностей допомагає ціннісному самовизначенню здобувачів освіти і може служити поштовхом для процесу подальшого формування ціннісних орієнтацій майбутніх фахівців.

Сучасна фахова передвища та вища освіта повинна спрямовувати свою діяльність на здатність допомогти майбутньому фахівцю в опануванні саме тих ціннісних орієнтацій, які би сприяли його професійному вдосконаленню та подальшій самореалізації у соціумі.

Список використаної літератури

1. Бакуменко Т.К., Доля І.В., Холостенко Ю.В. Життєві цінності та орієнтації як чинник розвитку педагога. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика* : збірник наукових праць. Северодонецьк, 2021. № 3(102). С. 6–16.

2. Блискун О.О. Дослідження проблем сучасної молоді: соціологічні та психологічні аспекти. *Актуальні проблеми психології* : збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Т. IX, Вип. 13. Київ ; Ніжин : ПП Лисенко, 2020. С. 26–37.
3. Бліхар М.П. Духовні цінності студентської молоді у сучасному українському суспільстві : дис. ... канд. соціол. н. Львів, 2018. 271 с.
4. Братусь Б.С. Аномалії личности. Москва : Мысль, 1988. 301 с.
5. Вакуленко В.М., Стягунова О. Роль гендерного аспекту у формуванні ціннісних орієнтацій на ідеях народної педагогіки майбутніх педагогів. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика* : збірник наукових праць. Северодонецьк, 2010. № 2(37). С. 44–54.
6. Вініченко А.А. Формування ціннісних орієнтацій у студентів закладів вищої освіти у сучасному соціокультурному просторі. *Вісник післядипломної освіти. Серія «Педагогічні науки»*. 2017. Вип. 4. С. 24–32.
7. Галян І.М. Психологія ціннісно-сислової саморегуляції майбутніх педагогів : дис. ... д-ра психол. н. Київ, 2017. 532 с.
8. Гарькавець Н.С. Психологічні особливості системи цінностей студентської молоді : дис. ... к. психол. н. Луганськ, 2014. 200 с.
9. Михайлишин У.Б. Соціально-психологічні засади функціонування цінностей у студентських групах в умовах освітнього середовища : дис. ... д-ра психол. н. Северодонецьк, 2018. 525 с.
10. Місенг Д.В. Вплив ціннісних орієнтацій на стиль життя особистості : дис. ... канд. психол. н. Київ, 2020. 286 с.
11. Молчанюк О.В. Гармонійна взаємодія людини та природи як основа виховання в особистості ціннісного ставлення до природи. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика* : збірник наукових праць / гол. ред. : Г.П. Шевченко. Луганськ : Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля, 2019. Вип. 1(88). С. 98–114.
12. Помиткін Е.О. Проблема розвитку та діагностики духовних ціннісних орієнтацій у старшокласників. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/6587/1/DUHOV.pdf>.
13. Собкова С.І. Психологічна характеристика ціннісної сфери у підлітковому віці. *Раціо-гуманістичні студії* : збірник тез наукових доповідей методологічного семінару, присвяченого 47-річчю лабораторії методології і теорії психології Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. / Відп. ред. В.Л. Зливков ; укладачі С.О. Лукомська, О.В. Котух. Київ : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України. 2020. 138 с.
14. Тюріна Т.Г., Климанська Л.Д. Вплив фахових цінностей та духовно-моральних якостей соціального працівника на особистість клієнта (інформаційно-енергетичний підхід). *Духовність особистості: методологія, теорія і практика* : збірник наукових праць за матеріалами X Міжнародної науково-практичної конференції «Духовно-культурне виховання особистості в умовах входження людства в Епоху Культури» в рамках міжнародного проекту Д. Пола Шафера «Епоха Культури» (Київ, 30 травня 2019 р.); Ч. I / Гол. редактор Г.П. Шевченко. Вип. 2 (89). Северодонецьк : вид-во СНУ ім. В. Даля, 2019. С. 205–217.

VALUE ORIENTATIONS OF FUTURE PROFESSIONALS IN THE CONDITIONS OF GAINING THE EDUCATION AS A SUBJECT OF SOCIO-PSYCHOLOGICAL RESEARCH

Nataliia Pikovets

*Municipal Institution "Uman Taras Shevchenko Professional College of Education and Humanities
of Cherkasy Regional Council"*

Heavenly Hundred str., 33, Uman, Ukraine, 20300

e-mail: natpikovets@meta.ua

The article is devoted to clarifying the content and structure of value orientations of modern student youth. The problem of value orientations of students' personality formation during their studies is highlighted. Transforming the educational space in modern Ukraine requires from current students, future professionals, the development of professionally important qualities that will help to understand the meaning of their own lives and activities. Value orientations are determined through the psychological concepts of attitude, orientation, personal meaning and reflect the internal structure of the individual's attitude to various values of the social dimension.

It is substantiated that the system of value orientations is a complex of multilevel and dynamic structure which reflects the content of the orientation of the individual and affects the life and professional way of the future specialist. The task of forming a personality that has a "global vision" of world processes, but, at the same time, is the bearer of values that determine the relationship of man with society, with himself, with nature is rather actual. Student youth is characterized, on the one hand, by a great variety of worldviews, motives of behavior, traits of character etc., on the other – a marked dynamics of their change.

It was found that the student age is one of the most important periods of the worldview transformation and change of the hierarchy of values of the individual. It is expedient to consider the value orientations of students as a dynamic system with peculiarities of its course and development.

The peculiarities of life values and value orientations of the future specialist in the conditions of gaining the education are analyzed. The value orientations of student youth, as a special socio-demographic group, become regulators of their social activity and arise when they internalize and exteriorize values as certain semantic formations.

It is established that the system of value orientations of student youth is quite differentiated and contains universal spiritual values, personal values and values of professional and social self-realization.

Key words: values, value orientations, formation of the personality of the future specialist, value sphere, hierarchy of value orientations, personality formation.